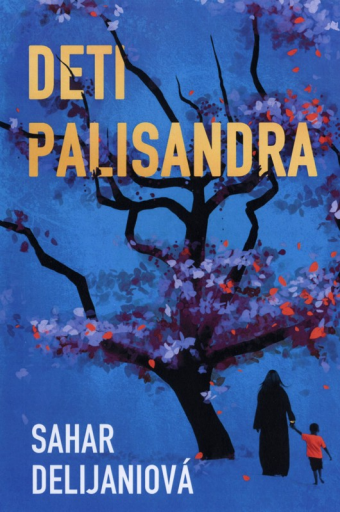

DETI PALISANDRA

SAHAR
DELIJANIOVÁ

DETI
PALISANDRA

DETI PALISANDRA

SAHAR DELJANIOVÁ

Original title: Sahar Delijani: CHILDREN OF THE JACARANDA TREE
Copyright © 2013 by Sahar Delijani
Cover illustration © Orionbooks
www.sahardelijani.com/en

Slovak edition © Fortuna Libri, Bratislava 2013
Translation © Marina Gálisová, 2013
Odborná spolupráca Mgr. Katarína Kobzošová

Vydalo vydavateľstvo Fortuna Libri v edícii Fortuna Litera.

www.fortunalibri.sk

Redakčná a jazyková úprava Katarína Vilhanová
Zodpovedná redaktorka Anna Kališková

Prvé vydanie

Táto kniha je fikcia. Mená, postavy, miesta a udalosti sú buď výtvorom autorkinej fantázie, alebo sú použité fiktívne, a preto akákoľvek podobnosť so skutočnými živými alebo mŕtvymi osobami, obchodnými spoločnosťami, udalosťami či miestami je úplne náhodná.

Všetky práva vyhradené.

Nijaká časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovat', ukladať do informačných systémov ani rozširovať akýmkoľvek spôsobom, či už elektronicky, mechanicky, fotografickou reprodukciou, alebo inými prostriedkami, bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ISBN 978-80-8142-108-2

Venujem rodičom.

1983

Väzenie Evín, Teherán

Ázar sedela na vlnitom plechu, ktorý tvoril dno dodávky, schúlená pri stene. Auto sa na nerovnej ulici knísalo zboka nabok, pohadzovalo ju sem a tam. Voľnou rukou sa držala niečoho, čo jej pod prstami pripadalo ako zábradlie. Druhá ruka spočívala na tvrdom vypuklom bruchu, ktoré sa sťahovalo a napínalo, až sa jej z toho krátil a zasekával dych. Odkiaľsi z chrbtovej kosti vyrazila horúca vlna bolesti a presvišťala jej telom. Ázar zhĺkla, prsty zaťala do čádora, ktorý ju halil, zatlačila ich tak silno, až jej obeleli hánky. Pri každej zákrute ju vyhodilo k stropu aj s dieťaťom v bruchu, márne sa usilovala nehýbať. Šatka, ktorou jej zaviazali oči, zvlhla od potu.

Zdvihla ruku a utrela si mokré oči. Šatku sa neodvážila strhnúť, hoci vzadu s ňou nikto nebol. Vedela však, že za sebou má okienko. Pri nastupovaní do auta zacítila sklo. Sestra by sa mohla obrátiť

a cez to okno ju uvidieť alebo čo ak šofér zabrzdí tak prudko, že Ázar si nestihne šatku nasadiť?

Nevedela, čo by s ňou urobili, keby ju prichytili s odkrytými očami, ani to netúžila zisťovať. Chvíľami presviedčala samu seba, že strach, čo sa do nej vplazil, čo do nej zatínal pazúry a pulzoval v jednom rytme s jej srdcom, je bezdôvodný, veď na ňu nikto nezdvihol ruku, nesácali ju, nehrozili. Nemala sa ich prečo báť, Sestier a Bratov, nemala na to žiadny hmatateľný dôvod. Lenže čo tie výkriky, ktoré otriasali múrmi väznice, prerážali do prázdnych chodieb, prebúdžali v noci väzňov, prerušovali rozhovory, keď si väzni delili obed, všetkých donútili k mlčaniu so zatátnymi zubami a s meravými údmí, k mlčaniu, čo trvalo vari celý večer. Nikto nevedel, odkiaľ tie výkriky vychádzajú. Nikto sa na to neodvážil spýtať. Boli to bolestné škreky, toľko vedeli. Lebo nik si vytie od bolesti nespľatie s inými zvukmi, boli to výkriky tela bez osobnosti, tela opusteneého, zgniaveného na beztvárú masu, kde jediným príznakom bytia bola už len sila, s ktorou dokázalo roztrieštiť ticho za múrmi väzenia. A nikto netušil, kedy naňho príde rad, kedy zmizne v chodbe a nezanechá po sebe nič okrem zavýjania. A tak žili, čakali a poslúchali pod temným mrakom plným hrozby a každý vedel, že tej hrozbe sa naveky vyhýbať nedá.

Z maličkého otvoru kdesi nad Ázarinou hlavou sa do auta votrel tlmený ruch prebúdžajúceho sa mesta: vyťahovanie žalúzií, klaksony, detský smiech, naťahovačky pouličných predavačov. Cez okno počula aj prerušovaný rozhovor a smiech z kabíny, aj keď slová nerozoznávala. Sestra sa zadúšala od rehotu nad čímisi, čo práve dorozprával jeden z Bratov. Ázar sa pokúsila ignorovať zvuky z kabíny a zamerala sa na ruch mesta okolo nich – Teheránu, svojho milovaného mesta, ktoré už niekoľko mesiacov nevidela ani nepočula.

Ako sa asi mesto zmenilo v treťom roku vojny s Irakom? Zasiahli vojnové plamene aj Teherán? Odchádzajú ľudia z mesta? Zvuky zvonka naznačovali, že všetko zostalo po starom, rovnaký chaos, zápas o prežitie. A čo teraz robia jej rodičia? Matka zrejme čaká v rade u pekára, otec sadá na motorku a ide do práce. Pri myšlienke na nich jej niečo zovrelo hrdlo. Zdvihla hlavu, naširoko otvorila ústa a pokúsila sa nahltať vzduchu, čo prenikal cez otvor.

So zaklonenou hlavou takto intenzívne dýchala tak silno, až ju začalo páliť v krku a rozkašlala sa. Rozviazala si tuhý uzol, čo jej pod bradou pridržal šatku, a nechala čádor sklznúť z hlavy. Pevne sa držala zábradlia, vystretá sedela a snažila sa odolávať knísaniu a hádzaniu v aute, keď ňou prešľahol ďalší výbuch bolesti ako rozpálený hrot náboja. Ázar sa pokúsila posadiť, mrazilo ju pri pomyslení, že by musela porodiť tu, na železnej podlahe v dodávke, na týchto hrboľatých uliciach, kým jej v ušiach bude znieť ostrý smiech Sestry spredu. Ešte tuhšie sa chytila zábradlia, zhlboka sa nadýchla a pokúsila sa uzavrieť, čeliť hrozbe, že sa načisto rozpadne. Bola odhodlaná udržať dieťa v sebe, kým prídu do nemocnice.

A vtedy pocítila medzi nohami nečakaný prívál, zadržala dych, keď jej po stehne crčal neovládateľný pramienok. Odhrnula si čádor. Končekmi prstov opatrne ohmatala nohavice a zachvátila ju panika. Vedela, že tehotnej žene v istom momente odtečie plodová voda, ale netušila, čo sa stane potom. Znamená to, že ihneď porodí? Je to nebezpečné? Ázar sa do kníh o tehotenstve ledva stihla začítať, keď si po ňu prišli. Práve sa chystala na kapitolu o plodovej vode a kontrakciách, o veciach, ktoré si treba zbalíť do pôrodnice, keď zabúchali tak hlasno, akoby chceli vyvaliť dvere domu. Keď ju odviekli, už sa začínala zaobľovať.

Začala zuby, srdce jej zúrivo bilo. Lutovala, že tu nemá matku,

ktorá by jej vysvetlila, čo sa deje. Matka, jej hlboký hlas, nežná tvár. Kiežby mala so sebou niečo od matky, kúsok oblečenia, šatku. Držala by sa toho, pomohlo by jej to. Ľutovala, že tu nie je Esmáil, ktorý by ju držal za ruku a utešoval, že všetko dobre dopadne. Keby ju takto videl, veľmi by sa o ňu bál, cível by na ňu hnedými očami, akoby chcel pohltiť jej bolesť. Neznášal, keď ju niečo bolelo. Keď spadla zo stoličky, na ktorej oberala hrozno, videl ju zviíjať sa na dlážke, schytil ju do náručia a od šoku sa takmer rozplakal. *Myslel som si, že si si zlomila chrbticu*, povedal jej neskôr. *Keby sa ti niečo stalo, zomrel by som*. S jeho láskou sa cítila ako hora, neotrastiteľná a nesmrteľná. Všeobjímajúcu lásku potrebovala, potrebovala tie ustarané oči, lebo keď ho utešovala, napokon sa jej podarilo navrátiť istotu aj sebe. Ľutovala, že tu nie je otec, ktorý by ju odniesol do svojho auta a ako šialený by sa s ňou hnal do nemocnice.

Dodávka zastala a Ázar, prudko prebratá zo svojich úvah, sa obrátila tak rýchlo, akoby niečo mohla uvidieť. No hoci motor prestal vrčať, dvere sa zatiaľ neotvorili. Ruky jej vybehli k šatke, zatiahli uzol a nasadili čádor znovu na hlavu. Opäť sa jej do uší zarezal Sestrin smiech. Onedlho už bolo jasné, že čakajú, kým Brat dorozpráva svoj príbeh. Ázar čakala na nich a ruky sa jej chveli na zmáčanom leme čádora.

Po chvíli začula, ako sa otvárajú a zatvárajú dvere. Ktosi sa vzadu ňaťahoval so zámkom. Ázar sa zaprela jednou rukou o zábradlie a sťažka sa posunula dopredu. Bola na okraji auta, keď ktosi odtiahol posuvné dvere.

„Vystúp,“ prikázala Sestra a na zápästia jej nasadila putá.

Ázar zistila, že sotva vládze stáť na nohách. Šuchtala sa popri Sestre, zajatá v tme, ktorá jej obklopovala oči, mokré nohavice sa jej lepili na stehná. Onedlho pocítila za hlavou cudzie ruky, ktoré

jej snímali šatku z očí, a potom okolo seba uvidela slabo osvetlenú chodbu s radmi zatvorených dverí po oboch stranách. Niekoľko plastových stoličiek stálo pri stenách plných plagátov s veselými detskými tváričkami a visela tam aj jedna zarámovaná fotografia zdravotnej sestry s prstom na perách – výzva na zachovanie ticha. Sú vo väzenskej nemocnici. Ázar hneď odľahlo.

Okolo nich náhlivým krokom prešlo niekoľko mladých zdravotných sestier. Ázar sa dívala, ako miznú v chodbe. V tom, že jej oči boli zrazu voľné, bolo niečo krásne a ona pohľadom chvatne, slobodne preskakovala zo zelených stien na dvere, potom k ploským žiarivkám pod stropom, k sestričkám v bielych nemocničných uniformách a v bielych topánkach, ktoré tu pobehovali, otvárali a zatvárali dvere a od vzrušenia sa im červenali tváre. Ázar sa cítila menej zraniteľná, lebo videla a nejakým spôsobom sa ocitla na rovnakej úrovni spolu s ostatnými. So zaviazanými očami bola neúplná, zmrzačená, ponorená v tekutom svete telesnej bezbrannosti, kde sa môže stať čokoľvek a kde sa nemá ako brániť. Teraz mala pocítiť, akoby jediným pohľadom zahnila ochromujúci strach, čo do nej dorážal, ktorý z nej robil niečo menej ako celok, menej než človeka. S otvorenými očami, v šerej chodbe, ktorú obklopoval ruch života a zrodenia, Ázar pocítila, že sa znovu stáva človekom.

Spoza zatvorených dverí vychádzal tlmený chór novorodeneckého plaču. Ázar sa doň pozorne započúvala, akoby bol v tých nekonečných hladných výkrikoch pre ňu ukrytý nejaký odkaz, posolstvo z druhej strany času, z druhej strany jej tela.

Zastala pred nimi zdravotná sestra. Bola to korpulentná žena s jasnými žltými očami. Obzrela si Ázar od hlavy po päty a obrátila sa k Sestre.

„Máme tu dnes rušno. Sviatok obetovania znamená obrovský nával a veru neviem, či ešte nájdeme nejakú izbu. No poďte hore, nech ju aspoň prezrie lekárka.“

Viedla ich k schodisku a Ázar po ňom s námahou vystúpila. Po niekoľkých schodoch musela zakaždým zastať a chytiť dych. Zdravotná sestra kráčala pred nimi, akoby sa im vyhýbala, tejto trpiacej väzenke s dieťaťom v bruchu, s kvapkami potu na vychudnutej tvári.

Vystupovali čoraz vyššie, Ázar vliekla svoje telo z jednej chodby do druhej, od jedných zatvorených dverí k ďalším. Napokon im lekárka v jednej miestnosti kývla, nech vojdú. Ázar si rýchlo ľahla a poddala sa lekárkiným šikovným, neosobným rukám. Dieťa v nej bolo schúlené, stiahnuté ako uzol.

„Ako som už vravela, tu si ju nechať nemôžeme,“ oznámila im zdravotná sestra, keď lekárka odišla a dvere sa za ňou ticho zaklapli. „Nepatrí do tejto väznice. Musíte ju odviezť inam.“

Sestra naznačila Ázar, aby vstala. Pri schádzaní zo schodov, poschodie za poschodím, sa Ázar náhle zavesila rukami na zábradlie, zmeravela, stuhla a len dychčala. Bolesť zosilnela. Zakliesnila sa jej do chrbta a potom do brucha. Ázar zhíkla, cítila, akoby z nej gigantické ruky vytrhávali dieťa. Na chvíľu sa jej oči zaliali slzami a ona sa zahanbila. Zaškrípala zubami a sťažka preglgla. Tu nemá čo plakať, nie na týchto schodoch, nie v týchto dlhých chodbách.

Pred odchodom z nemocnice Sestra hermeticky tesne uviazala väzenke šatku na krvou podliatych očiach.

Opäť sedela v aute na podlahe z vlnitého plechu, opäť sa za ňou zabuchli dvere. Dodávka smrdela od horúčavy a veľkého utrpenia.

Len čo sa ozval motor, trkotanie vpredú sa obnovilo, téma pokračovala tam, kde prestala. Sestrin hlas znel vzrušene. Zo slov a z vysokého smiechu prerážala koketéria.

Ázar, znovu v starej polohe pri stene, sa od únavy zhrbila. Keď sa dodávka prepletala cez hustú premávku, vynorila sa jej spomienka, ako prvý raz priviedla Esmáíla domov. Bolo horúco, takmer ako dnes. Pekne voňal, mydlom a šťastím, keď kráčal vedľa nej úzkou ulicou. Chcela mu ukázať, odkiaľ pochádza, ukázať mu dom, v ktorom býva, s nízkymi tehlovými múrikmi, modrou fontánou a nad všetkým sa týčiacim palisandrom. Esmáíl pochyboval, obával sa, čo ak sa vrátia jej rodičia a nájdu ho tam? No aj tak prišiel. *Len ťa rýchlo prevediem*, sľubovala mu Ázar, keď ho so smiechom vzala za ruku. Prebiehali z jednej miestnosti do druhej, ani na sekundu nestratili čaro okamihu a jeden druhého, neprestali vnímať vôňu palisandrových kvetov, čo ich obklopovala ako parfum.

Ktovie, kde je teraz Esmáíl, pomyslela si, *a či je v poriadku*. Už celé mesiace o ňom nemala správy, ba ani nevedela, či vôbec žije. *Nie, nie, nie*. Niekoľkokrát pokrútila hlavou. Nemala by tak rozmýšľať. Najmä nie teraz. Od jednej novej väzenky sa dozvedela, že do väznice Evín privádzajú aj mužov. Väčšinu mužov. Ak ich privezú do Evínu, znamená to, že už stáli pred Revolučným súdom, prežili to a teraz si musia už iba odslúžiť trest. To bola dobrá správa – vedieť, na koľko rokov vás zatvorili. Omnoho lepšie ako tie prvé týždne a mesiace vo väznici Komíte Moštarak, kde sa nič nevedelo, ani prečo sú tam, ani kedy ich pustia. Bola presvedčená, že k tým mužom patrí aj Esmáíl. Bola si istá, že je v Evíne s ňou. Určite.

Dodávka opäť zastavila a dvere sa znovu otvorili. Tentoraz jej nesňali šatku z očí. Slabo cez ňu presvitalo slnko a pichalo Ázar do očí, keď sa vyvliekla z dodávky a potkynajúc sa so Sestrou a s Bratmi

vliekla do budovy a potom po chodbe. Asi vošli do pôrodnice, pretože čoskoro jej do uší udreli stony a výkriky žien. Ázar pocítila nádej. Teraz ju hádam ponechajú v bezpečí, v rukách lekárok. Utrpenie sa možno skončí. Na jednej strane jej trochu sklzla šatka z očí a cez ten otvor lačne pozorovala sivé dlaždice v dlhej chodbe, kovové nohy stoličiek pri stenách. Cítila, ako ich rýchlo mínajú ľudia, azda zdravotné sestry, ako ich mäkké podrážky ťapkajú po dlážke. Ich prúdiace telá jej do tváre vohnali závan vzduchu.

No onedlho zmenili smer a znovu stúpali po schodoch. Ženské stony sa vzdialili. Ázar napla sluch a vedela, že ju odvádzajú z pôrodnice. Kútikmi očí jej pomykávalo. Keď konečne zastali a otvorili sa pred nimi nejaké dvere, voviedli ju do miestnosti a prikázali jej, aby sa posadila. Vyčerpaná klesla na tvrdú drevenú stoličku. Z čela jej do očí tiekol pot a vzápätí ju opäť ovládol nával bolesti. *Už o chvíľu príde lekárka*, utešovala sa v duchu.

Rýchlo si uvedomila, že nečaká na lekárku, keď spoza zatvorených dverí doľahol pleskot plastových sandálov a znel čoraz hlasnejšie. Vedela, čo ten zvuk znamená, a že keď ho počuje, musí sa pripraviť na všetko. Zovrela teplý spotený kov na putách a zažmúrla oči. Dúfala, že pleskot prejde popri miestnosti a ju nechá na pokoji. Keď za dverami stíchol, Ázar opustila nádej – prišli po ňu.

Dvere vrzli a otvorili sa. Spod šatky zazrela čierne nohavice a chudé prsty na mužskom chodidle, prsty s dlhými nechtami. Nenáhľivo sa muž prešiel po miestnosti, pritiahol si stoličku po dlážke, až zaškrípela, a posadil sa. Ázar napla svaly, obrnila sa proti hrozivej bytosti, ktorú nevidela, ale cítila ju každou molekulou tela. Dieťa v nej sa tlačilo a skrúcalo. Zmraštila tvár a prsty zaľala do čádora.

„Meno a priezvisko?“

Ázar ich vyslovila chvejúcim sa hlasom. Potom pokračovala názvom politickej strany, ktorej bola členkou, a menom svojho manžela. Opäť ju prebodla bolesť a ona sa zhrbila, z pier jej unikal ston. No muž akoby nič nevidel a nepočul. Mechanicky sypal otázky, akoby len čítal zoznam, ktorý mu kdesi dali a nič bližšie o ňom nevedel. V hlase mal agresivitu vyvierajúcu z hlbokkej a nebezpečnej nudy vyšetrovateľa, ktorého už nebavia vlastné otázky.

V miestnosti bolo veľmi horúco. Pod hrubými vrstvami pláštá a čádora sa jej telo kúpalo v pote. Muž sa jej spýtal na dátum manželovho zatknutia. Povedala mu to, vymenovala mu, koho pozná a koho nie. Hlas sa jej chvel v agónii, keď ňou opäť prešlahla bolesť. *Musím byť pokojná*, hovorila si. *Nesmiem dopustiť, aby dieťa trpelo*. Prudko pokrútila hlavou, aby sa striasla predstavy, ktorá sa jej opäť a opäť zjavovala v mysli: predstavy dieťaťa, jej dieťaťa, zdeformovaného, dolámaného, obraz nenapraviteľnej agónie. *Ako deti v Biafre*. Zastonala. Po chrbte jej stiekol pramienok potu.

„Kde sa konali schôdze?“ spýtal sa muž. „Kofkí na ne chodili?“ Ázar pri nových, všetko pohlcujúcich bolestiach zovrela stoličku a pokúšala sa spomenúť si na správne odpovede. Na tie odpovede, ktoré opakovala od prvého výsluchu. Žiadny dátum, žiadne meno, ani jediná informácia či jej odmietanie sa nesmú líšiť od predchádzajúcich. Vedela, prečo je tu, prečo si myslia, že toto je najlepší čas na výsluch, aby sa jej dostali pod kožu. *Len pokojne*, opakovala si, kým odpovedala. Vynechávala mená, dátumy, miesta, schôdze a pokúšala sa uchovať si pokoj tak, že si predstavovala svoje dieťa, jeho rúčky, nôžky, kolienka, tvar aj farbu očí. Znovu sa v nej vzdula a rozbila vlna bolesti. V šoku nad jej silou sa skrútila. Takú bolesť ani nepovažovala za možnú. Strácala sa v nej. *Pršteky, hánky, maličké nozdry, ušné*

lalôčky, hebké hrdielko dieťaťa...

Odkiaľ získala tie letáky? Počula, ako muž opakuje otázku. Pokúsila sa na ňu odpovedať, ale kontrakcie ju pohlcovali, nedávali jej šancu prehovoriť. Hodila sa dopredu, zovrela stôl. Začula samu seba, ako úpie. *Pupok, čierne vlásky, krivka brady*. Zhlboka sa nadýchla. Myslela, že zamdlie. Zahryzla si do jazyka. Hrýzla si pery. Cítila, ako sa jej do slín mieša krv. Zahryzla si do bielych hánok.

Svet okolo nej však rýchlo mizol, ako sa jej bolesť zhoršovala. Už nič nepočula a nevnímala. Vlny bolesti ju hodili do priestoru, kde nič iné neexistovalo, nič okrem takej ostrej a neuveriteľnej agónie, že už ju nepocitovala ako svoju súčasť, ale ako životnú situáciu, stav bytia. Už nebola telom, bola priestorom, kde sa všetko zvijalo a krútilo, kde vládla číra a nekonečná bolesť.

Nevedela, koľko muž čakal, kým mu odpovie na otázku o letákoch, odpoveď však nedostal. Nebola celkom pri vedomí, keď konečne začula, ako čosi zatvára, možno zápisník. Vedela, že je koniec výsluchu. Od úľavy sa jej takmer zakrútila hlava. Nepočula, ako muž vstáva, ale spoznala pleskot jeho vzdľahujúcich sa krokov. O chvíľu začula Sestrin hlas, hovoril jej, aby vstala. Ázar sa vytackala z miestnosti, potkýnala sa chodbou, po jednom boku mala Sestru, po druhom niekoho iného, azda ošetrovateľku. Ledva s nimi držala krok. Vliekla sa, takmer napoly prelomená v páse, rýchlo dychčiac. Putá na zápästiach ju neznesiteľne ťažili. Zišli zo schodov. Ázar sa do uší znovu vliali ženské výkriky.

„Sme tu,“ oznámila ošetrovateľka, keď zastali.

Sestra jej odopla putá a sňala z očí šatku.

Ležala na úzkej posteli v miestnosti plnej ľudí. Stenu vpravo od nej za-

lievalo popoludňajšie slnko. Vo chvíli úľavy medzi kontrakciami Ázar sťažka, vyčerpane klesla, ruky jej ochabnuto spočívali na posteli a pozorovala jemnučkú vrstvu slnečného svetla, keď sa poddávala rukám vyšetrujúcej lekárky.

Sestra stála vedľa lekárky a mlčky sa prizerala. Ázar sa na ňu odmietala pozrieť. Odmietala uznať jej prítomnosť, chcela na ňu úplne zabudnúť. Nielen na Sestru, ale na všetko, čo jej prítomnosť znamenala: na svoje uväznenie, samotu, strach, pôrod vo väznici. Bola cudzinka a ľudia okolo nej ju vnímali ako nepriateľku, ktorú treba skrotiť a poraziť, videli v nej prekážku svojej moci, svojho chápania toho, čo je správne a nesprávne, morálne a nemorálne. Nenávideli ju, lebo v tom, čo ponúkali, nevidela to, za čo bojovala. Chápali ju ako nepriateľku, lebo neuznávala, že ich Boh má na všetko odpoveď. Túžila zavrieť oči a predstierať, že je celkom inde, v inom čase, v inej nemocničnej izbe, kde vedľa nej stojí Esmáíl, hladká ju po tvári a ustarane na ňu hľadá, drží ju za ruku, nepúšťa ju a vonku sú jej rodičia, čakajú, jej otec chodí hore-dolu po chodbe, matka napäto zviaza jej tašku s vecami do pôrodnice, sedí len na okraji stoličky, pripravená vbehnúť dnu, hneď ako ju zavolajú.

Keby tu a teraz vystrela ruku, nič by neuchopila. Len prázdnotu. Je úplne sama.

„Dieťa sa obrátilo.“ Počula lekárkin hlas a pozrela si na brucho. Pevná vypuklina, ktorú mala nedávno zhruba pri pupku, teraz akoby vystúpila kdesi medzi prsníky.

Lekárka sa obrátila k dvom ženám za sebou. „Musíme ho potlačiť dole.“

Ázar vyschlo v ústach. Potlačiť dole? Ako? Ženy sa priblížili, ich vráskavé tváre a ruky zapáchali provinciou, odlahlými dedinami pri úzkych, blatistých cestách.

V rukách držali odtrhnuté kusy plátna. Ázar od hrôzy takmer zhík-la. Čo s tými franforcami chcú? Čo jej urobia? Zapchajú jej ústa, aby jej výkriky nebolo počuť? Ženy pozreli na Sestru, tá chytila jeden kus plátna a ukázala im, ako majú Ázar uviazať nohu. Ázar sa pod dotykom tých vlhkých mozoľnatých prstov, čo jej pripútavali členok k posteli, mykla. Ženy zdanlivo zaváhali, no napokon poslúchli. Jedna chytila Ázar za nohy, druhá za ruky. V tej chvíli ňou otriasol prudký pohyb v jej vnútri. Prestávka sa skončila, ostrá bolesť bola naspäť.

Lekárka jej zakryla nohy plachtou a sklonila sa pred ňou. „Ideme na to.“

Keď ju pôrodné asistentky priviazali, preplietli si prsty a spojené ruky jej priložili kamsi pod prsníky. Ázar ich pozorovala, v bolestiach bezmocná, a srdce jej v hrudi divo tlklo. Bála sa ich, bála sa, čo urobia jej a dieťaťu. Je toto vôbec nemocnica? Kto sú tie ženy a odkiaľ prišli? Vedia, čo robia?

Začula vlastný ston. Ženy sa zhlboka nadychovali, zbierali sily ako boxer pred zápasom. Potom, s vytreštenými očami a so stisnutými perami, tie ruky, ktoré kedysi azda stláčali nafúknuté brucho kravy alebo ťahali za traslavé nohy jahniatko, z celej sily zatlačili na tú vypuklinu, na jej dieťa.

Z nesmiernej brutality toho nárazu Ázar na chvíľu znehybnela. Potom sa jej z hrdla vydral výkrik, divoký a dosiaľ nepoznaný. Taký surový výkrik, že jeho ozvena otriasla celým jej telom. Vypla sa dopredu, snažila sa tie ženy odtlačiť od svojho brucha, od svojho dieťaťa. Zadlavia jej dieťa? Zaškrtia ho? Ázar nedokázala pohnúť rukami, ale natahovala aspoň krk, aby ich pohrýzla, keď ju ďalší nápor bolesti strhol späť na posteľ.

„Tlačte!“ prikázala lekárka.

Vypuklina odolávala. Ženy do nej znovu narazili rukami, od tlaku tých drsných prepletených prstov im očerveneli tváre. Na čelách sa im perlil pot, stekal do vrások pri nose. Ústa sa im od námahy mykali.

Ázar pocítila, ako jej chladne telo, keď sa z nej vyšklbol ďalší výkrik. Chvíľu vôbec nič nevidela. Len čo sa jej vyčistil zrak, jedna z tých žien stála vedľa nej. Bola mladšia ako tá druhá, možno aj Ázarina rovesníčka. Čierne mandľové oči láskavo žiarili.

„To bude v poriadku,“ povzbudivo šepla a položila Ázar na horúce čelo studenú dlaň. „Už sme dieťa obrátili hlavou dolu, už stačí len tlačiť.“ Keď znovu pocítila bolesť, oznámila jej: „Vaše dieťa je už takmer tu.“

Žena sa usmiala, ale Ázar na ňu pozrela divými očami. Nevedela, čo to všetko znamená, čo jej tá žena hovorí, ale niečo sa v nej tlačilo, vymklo sa jej spod kontroly. Napla sa a znovu vykrikla.

„To je ono, tlačte. Ešte raz.“

Sestra chytila Ázar za ruku. „Krič! Volaj Boha! Volaj Imáma Alího! Aspoň teraz ich volaj!“

Ázar zaplavila bolesť, studená a temná. Vykrikla a schmatla ženu za ruku. Nikoho nevolala.

„Už ide,“ vykrikla lekárka. „Dobre, dievča, ešte potlačte!“

Niečo sa v nej trhalo. Roztvárало sa a šklbalo.

Ázar z posledných zvyškov sily ešte raz zatlačila. Všetko očernelo. Z diaľky počula slabý krik dieťaťa.

Keď otvorila oči, miestnosť bola prázdna. Cez otvorené okno zafúkal vietor a ona sa striasla. Stále bola priviazaná k posteli a v nohách už nemala cit. Vlhké vlasy sa jej lepili na tvár, nohy ju boleli,